

**UCHWAŁA NR XXX/320/2021
RADY GMINY SOMONINO**

z dnia 27 października 2021 r.

w sprawie Roczego Programu Współpracy Gminy Somonino z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na rok 2022

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1372) oraz art. 5a ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2020 r. poz. 1057 z późn. zm.)

Rada Gminy Somonino uchwala, co następuje:

§ 1. Uchwala się Roczny Program Współpracy Gminy Somonino z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na rok 2022 w brzmieniu jak w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Somonino.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie w dniu 01 stycznia 2022 r.

Przewodniczący Rady Gminy

Andrzej Soltysiek

PRZEWODNICZĄCY RADY
Andrzej Soltysiek
Andrzej Soltysiek

Sprawdzono prawidłowość
formalną
27 10 2021
radca prawny
GD/1895
Michał Janowski

Roczny Programu Współpracy z organizacjami pozarządowymi

Rozdział I Postanowienia ogólne

1. Ilekroć w niniejszym programie jest mowa o:
 - a) Ustawie – należy przez to rozumieć ustawę z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2020 r. poz. 1057 z późn. zm.),
 - b) Programie – należy przez to rozumieć Roczny Program Współpracy Gminy Somonino z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na rok 2022,
 - c) Organizacjach – należy przez to rozumieć organizacje pozarządowe oraz podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 2 i 3 ustawy,
 - d) Konkursie – rozumie się przez to konkurs, o którym mowa w art. 11 ust. 2 i w art. 13 ustawy.
 - e) Dotacji – rozumie się przez to dotację w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 roku o finansach publicznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 305 z późn. zm.).
2. Program określa zakres, formy i zasady współpracy Gminy Somonino, a także priorytety zadań publicznych, których realizacja związana będzie z udzielaniem pomocy publicznej.

Rozdział II Cele programu

1. Celem głównym Programu jest rozwijanie współpracy Gminy Somonino z Organizacjami.
2. Cele szczegółowe Programu to:
 - a) podnoszenie skuteczności i efektywności realizacji zadań publicznych,
 - b) budowa społeczeństwa obywatelskiego i aktywizacja społeczności lokalnej,
 - c) wspieranie rozwoju Organizacji;
 - d) przygotowanie i realizacja projektów partnerskich zgodnie z art. 28a ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2021 poz. 1057),
 - e) zwiększenie udziału mieszkańców w rozwiązywaniu problemów lokalnych,
 - f) poprawa jakości życia mieszkańców obszarów wiejskich,
 - g) pomoc i współpraca z Organizacjami w aktywnym pozyskiwaniu środków z UE lub z innych źródeł zewnętrznych, służąca zrównoważonemu rozwojowi gminy.

Rozdział III Zasady współpracy

1. Podstawowym kryterium decydującym o podjęciu współpracy z Organizacjami jest prowadzenie przez nie działalności na terenie Gminy Somonino lub na rzecz jej mieszkańców.
2. Współpraca zrealizowana jest w oparciu o:
 - a) zasadę pomocniczości przy suwerenności stron – gmina, respektując odrębność i suwerenność zorganizowanych wspólnot obywateli, uznając ich prawo do samodzielnego definiowania i rozwiązywania problemów, podejmuje z nimi współpracę i wspiera ich działania
 - b) zasadę jawności – informacje o zamiarach, celach i środkach przeznaczonych na realizację zadań publicznych umieszcza się na stronach internetowych gminy, zachowując wymogi określone w art. 33 i art. 35 ustawy o finansach publicznych,

- c) zasadę efektywności - dbamy o to, by poniesione nakłady na realizowane zadania przynosiły jak najlepsze rezultaty,
- d) zasadę uczciwej konkurencji - wszystkie podmioty mają takie same szanse w dostępie do realizacji zadań publicznych,
- e) zasadę partnerstwa – obie strony współdziałają na rzecz gminy i jej mieszkańców, wspólnie określają cele i ponoszą odpowiedzialność za ich realizację,
- f) zasadę legalności – wszelkie działania odbywają się w granicach i na podstawie przepisów prawa.

Rozdział IV

Przedmiot współpracy i priorytetowe zadania publiczne

1. Przedmiot współpracy obejmuję sferę zadań publicznych, o których mowa w art. 4 ust. 1 Ustawy, które związane są z realizacją zadań własnych gminy.
2. W roku 2022 Gmina Somonino będzie wspierać lub powierzać Organizacjom realizację zadań w zakresie zadań priorytetowych:

2.1. Nauki edukacji, oświaty i wychowania:

- a) wspieranie działań wychowawczych i edukacyjnych poprzez organizację aktywnych form spędzania czasu wolnego (ze szczególnym uwzględnieniem okresu ferii letnich i zimowych),
- b) działania wychowawcze, edukacyjne i integracyjne, wzmacniające więzi społeczne, w tym międzypokoleniowe,
- c) edukacja w zakresie nowych technologii, w tym wiedzy informatycznej, twórczego, logicznego myślenia oraz rozbudzania zainteresowań naukowych, w tym nauk ścisłych i postaw badawczych.
- d) działania edukacyjne dotyczące ruchu drogowego i/lub elementów zrównoważonego transportu niezmotoryzowanego,

2.2. Pomocy społecznej oraz działań na rzecz osób niepełnosprawnych

- a) ograniczenia marginalizacji i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu,
- b) działalności na rzecz promocji zatrudnienia i aktywizacji zawodowej
- c) promowanie aktywności społeczno – zawodowej osób niepełnosprawnych przez przedsięwzięcia artystyczne, rekreacyjne, integracyjne, sportowe i kulturalne,
- d) podnoszenie świadomości i wrażliwości społecznej oraz łamanie barier i stereotypów dotyczących postrzegania osób niepełnosprawnych poprzez szerokie działania informacyjno-kulturalne w środowisku lokalnym.

2.3. Ochrony i promocji zdrowia

- a) edukacja prozdrowotna i działania profilaktyczne mające na celu zmniejszenie otyłości i wad postawy wśród dzieci i młodzieży,
- b) promocja zachowań profilaktycznych i zwiększenie wiedzy mieszkańców na temat wpływu na własne zdrowie, skutków i przyczyn powstawania niektórych chorób,
- c) programy edukacyjne dotyczące uzależnień, w szczególności skierowane do dzieci i młodzieży.
- d) promocja zdrowego odżywiania i higieny
- e) profilaktyka zdrowia wśród seniorów
- f) zajęcia z gimnastyki korekcyjnej dla dzieci

2.4. Kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego

- a) działalność kulturalna w tym organizacja różnego typu imprez lub zajęć dla dzieci i dorosłych
- b) kultywowanie kultury kaszubskiej oraz promocja lokalnych twórców,
- c) upamiętniania miejsc pamięci narodowej oraz pielęgnowania historii i tradycji regionu oraz kraju,
- d) zwiększenie aktywności społecznej seniorów przez przedsięwzięcia artystyczne,

- rekreacyjne, integracyjne, sportowe, kulturalne,
- e) Wsparcie przedsięwzięć promujących kulturę w dziedzinach: literatura, film, muzyka, sztuka, teatr, taniec, fotografia oraz działania multimedialne.

2.5. Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej

- a) organizacja imprez sportowych lub sportowo-rekreacyjnych,
- b) popularyzacja rekreacji ruchowej i aktywnych form spędzania czasu wolnego,
- c) organizacji imprez, zawodów i rozgrywek sportowych lub sportowo-rekreacyjnych,
- d) szkolenie i współzawodnictwo sportowe,
- e) wspieranie działań promujących gminę poprzez upowszechnianie sportu.

2.6. Ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego.

- a) Działania edukacyjne w zakresie upowszechniania postaw odpowiedzialności i aktywności na rzecz ochrony i poprawy stanu środowiska – dotyczące zagrożeń (np. szkodliwości odprowadzania ścieków do ziemi, cieków wodnych i jezior a także szkodliwości spalania odpadów w paleniskach domowych) oraz działań poprawiających środowisko (np. rolnictwo ekologiczne i zrównoważone, **odnawialne źródła energii**),
- b) Działania w zakresie gospodarki odpadami,
- c) Edukacja w zakresie gospodarki odpadami, w tym dbania o środowisko, nauka zasad segregacji śmieci,
- d) Tworzenie ścieżek przyrodniczych,
- e) Zagospodarowanie zieleni w miejscach publicznych.

2.7. Turystyka i krajoznawstwo

- a) organizacja działań dla mieszkańców na terenie gminy w wykorzystaniu infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej (przystanie kajakowe, szlaki piesze, rowerowe),
- b) promocja potencjału turystycznego i przyrodniczego gminy,
- c) poprawa jakości przestrzeni publicznej poprzez działania integrujące społeczność lokalną i wzbogacające atrakcyjność turystyczną gminy,
- d) wspieranie tworzenia i promocji lokalnych produktów turystycznych.

2.8. Ratownictwo i ochrona ludności

- a) Organizacja imprez i konkursów pożarniczych,
- b) Kursy ratownictwa,
- c) Prowadzenie akcji i kampanii społecznych związanych z bezpieczeństwem.

2.9. Dofinansowania przez gminę wkładu własnego Organizacji do projektów współfinansowanych ze środków UE lub innych źródeł zewnętrznych

Rozdział V Formy współpracy

1. Współdziałanie gminy z Organizacjami obejmuje współpracę o charakterze finansowym i pozafinansowym.
2. Współpraca finansowa polega na zleceniu zadań gminy organizacjom pozarządowym poprzez:
 - a) powierzenie wykonania zadania publicznego wraz z udzieleniem dotacji na jego realizację
 - b) wsparcie wykonania zadania publicznego wraz z udzieleniem dotacji na częściowe dofinansowanie jego realizacji
3. Współpraca pozafinansowa polega na wzajemnym informowaniu się o planowanych kierunkach działalności i współdziałaniu w celu ich zharmonizowania, m.in. poprzez:
 - a) zamieszczanie informacji na stronie internetowej gminy, dotyczących wzajemnej, współpracy oraz podejmowanych działań,
 - b) wykorzystaniu lokalnych mediów oraz tablicy ogłoszeń Urzędu Gminy Somonino w celu podawania bieżących informacji związanych z realizacją Programu,
 - c) zapoznawaniu organizacji pozarządowych z obszarami działań, w które mogą się włączyć

- jako realizatorzy powierzonych przez gminę zadań,
- d) udostępnianie budynków użyteczności publicznej do realizacji bezpłatnych działań organizacji pozarządowych na rzecz mieszkańców
 - e) udzielaniu pomocy w nawiązywaniu współpracy regionalnej, ponadregionalnej i międzynarodowej z partnerami o podobnym profilu działania, w szczególności z terenu gmin partnerskich,
 - f) realizacja wspólnych partnerskich przedsięwzięć, w tym finansowanych z UE,
 - g) szkolenia, doradztwo i udzielanie przez samorząd pomocy merytorycznej w przygotowaniu projektów i pisanie wniosków,
 - h) udzielaniu informacji o istnieniu innych źródeł finansowania,
 - i) wspieraniu przez samorząd akcji promującej przekazywanie 1% podatku dochodowego od osób fizycznych lokalnym organizacjom,
 - j) prowadzeniu wykazu organizacji pozarządowych na stronie internetowej Biuletynu Informacji Publicznej w zakładce „Organizacje pozarządowe”,
 - k) wspólnym realizowaniu inicjatywy lokalnej przy spełnieniu warunków, które określają art. 19b-19 h Ustawy.

Rozdział VI

Okres realizacji Programu

1. Program będzie realizowany od 1 stycznia 2022 roku do 31 grudnia 2022 roku.

Rozdział VII

Sposób realizacji Programu, postępowanie w sprawach udzielenia dotacji, w tym tryb powoływania i zasady działania komisji konkursowych do opiniowania ofert w otwartych konkursach ofert.

1. Zlecenie realizacji zadań publicznych następuje w trybie konkursu ofert chyba, że przepisy odrębne przewidują inny tryb zlecenia.
2. Powierzenie wykonania zadań publicznych może nastąpić w innym trybie niż określony w ust. 1, jeżeli dane zadanie można zrealizować efektywniej w inny sposób określony w odrębnych przepisach, z zachowaniem porównywalności metod kalkulacji kosztów oraz porównywalności opodatkowania.
3. Konkursy są ogłaszane i przeprowadzane w oparciu o przepisy Ustawy i zapisy Programu.
4. Gmina Somonino ogłaszając Konkurs, informuje o tym fakcie w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Gminy Somonino w zakładce „Organizacje pozarządowe”, na tablicy ogłoszeniowej w siedzibie Urzędu Gminy Somonino oraz na stronie internetowej: www.somonino.pl.
5. Informacja, o której mowa w ust. 4 określa co najmniej:
 - a) rodzaj zadań publicznych, na które można złożyć ofertę,
 - b) wysokość środków publicznych przeznaczonych na realizację tych zadań,
 - c) zasady przyznawania dotacji,
 - d) terminy i warunki realizacji zadań,
 - e) miejsce i termin składania ofert,
 - f) tryb i kryteria stosowane przy wyborze ofert oraz termin dokonywania wyboru ofert.
6. Oferty należy składać na formularzu określonym w ogłoszeniu o konkursie.
7. Każdorazowo przed podjęciem decyzji o wyborze ofert Wójt zasięgnie opinii Komisji Konkursowej, powoływanej Zarządzeniem Wójta.
8. W skład Komisji Konkursowej wchodzi co najmniej dwóch przedstawiciele Urzędu Gminy Somonino oraz co najmniej dwie osoby reprezentujące Organizacje, z wyłączeniem osób reprezentujących Organizacje, biorące udział w konkursie.
9. W przypadku, kiedy żadna organizacja nie wskaże osób do składu Komisji Konkursowej, to może ona składać się wyłącznie z przedstawicieli Urzędu Gminy Somonino.
10. W pracach Komisji Konkursowej mogą uczestniczyć także, z głosem doradczym, osoby posiadające specjalistyczną wiedzę, w dziedzinie obejmującej zakres zadań publicznych, których dotyczy Konkurs.

11. Do członków Komisji Konkursowej biorących udział w opiniowaniu ofert stosuje się przepisy ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2020 r., poz. 256 z późn. zm.) dotyczące wyłączenia pracownika.
12. Członkowie Komisji Konkursowej z tytułu pracy w komisji nie otrzymują dodatkowego wynagrodzenia.
13. Oferty złożone przez Organizacje podlegają sprawdzeniu pod względem formalnym i merytorycznym.
14. Komisja konkursowa sprawdza oferty pod względem formalnym i ocenia między innymi:
 - a) Czy oferta została złożona w terminie
 - b) Czy ofertę złożył podmiot uprawniony,
 - c) Czy działania przewidziane w projekcie są zgodne ze statutem,
 - d) Czy oferent załączył wymagane załączniki,
 - e) Czy oferta została podpisana przez osoby uprawnione,
 - f) Czy termin realizacji zadania jest zgodny z ustalonym w ogłoszeniu,
 - g) Czy kosztorys nie zawiera błędów rachunkowych.
 - h) Czy zostało zapewnione 5 % wkładu finansowego własnego,
15. Merytorycznej oceny ofert dokonuje Komisja Konkursowa, która kieruje się w szczególności:
 - a) **Zgodność oferty z zadaniem określonym szczegółowo w konkursie ofert (0-1 pkt),**
0 pkt – cele obrane przez oferenta nie są zgodne z obszarem, na który został ogłoszony konkurs,
1 pkt – cele obrane przez oferenta wpisują się w obszar i typy zadań, na który został ogłoszony konkurs.
 - b) **Ocena możliwości realizacji zadania przez organizację (0-4 pkt),**
0 pkt – brak dostatecznego opisu doświadczeń niezbędnego do realizacji zadania
1 pkt – oferent posiada i opisał niezbędne doświadczenie do realizacji zadania,
1-2 pkt – kwalifikacje osób, przy udziale których podmiot będzie realizować zadanie publiczne i czy są one wysokie/niskie, czy są opisane,
1 pkt – oferent do swojego zadania angażuje jeszcze innych partnerów.
 - c) **Deklarowana jakość zadania (0-7 pkt),**
1 pkt – podano liczbę i rodzaj odbiorców, do których zadanie jest skierowane,
1 pkt – podano sposób rekrutacji beneficjentów,
1 pkt – rezultaty zadania będą trwałe,
2 pkt – opisane wskaźniki rezultatów zadania są mierzalne,
2 pkt – projekt jest innowacyjny w skali gminy.
 - d) **Racjonalność kalkulacji kosztów realizacji zadania (0 - 4 pkt):**
0 pkt – niezasadnie wysokie koszty zadania,
1 pkt – wyjaśniono zasadność przyjętych stawek w odniesieniu do średnich cen rynkowych,
1 pkt – zgodność kosztorysu z harmonogramem zadań oraz celem zadania,
1 pkt – koszty przewidziane w kosztorysie są niezbędne do przeprowadzenia zadań i osiągnięcia celu,
1 pkt – ilość planowanych działań i ich efektów jest adekwatna do wnioskowanej dotacji.
 - e) **Wkład osobowy (0-4 pkt),**
0 pkt – brak wkładu osobowego,
1 pkt – w kosztorysie zadania ujęto wkład osobowy,
1 pkt – w kosztorysie opisano działania, które będą realizowane przez wolontariuszy i są one niezbędne do przeprowadzenia zadania,
1 pkt – w kosztorysie ujęto wkład osobowy, którego stawki nie są wygórowane w stosunku do cen rynkowych,
1 pkt – w ofercie opisano kwalifikacje wolontariuszy.
16. Kryterium oceny końcowej - suma punktów oceny merytorycznej (0-20 pkt)
17. Komisja Konkursowa opiniuje wnioski złożone w otwartych konkursach ofert i przedstawia Wójtowi swoje stanowisko w tej sprawie.
18. Prace Komisji Konkursowej są protokołowane.

19. Ostateczną decyzję o wyborze podmiotów, które uzyskają dotację w ramach otwartego konkursu ofert oraz wysokości dotacji podejmuje Wójt.
20. Wykaz organizacji pozarządowych, którym przyznano dotacje, rodzaj zleconych zadań i kwoty przyznane na ich realizację są publikowane w Biuletynie Informacji Publicznej, na stronie internetowej gminy oraz na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Gminy.
21. Podstawą do realizacji zleconego zadania publicznego jest podpisana umowa.
22. Organizacje, które uzyskały dotację są zobowiązane do złożenia sprawozdania z realizacji zadania publicznego, w terminie określonym w umowie.
23. Sprawozdanie należy składać na formularzu określonym w ogłoszeniu o konkursie.
24. Gmina w trakcie realizacji zadania lub po jego zakończeniu sprawuje kontrolę prawidłowości wykonywania zadania, w tym wydatkowania przekazanych na realizację celu środków finansowych.
25. W ramach kontroli upoważniony pracownik Urzędu może badać dokumenty związane z realizacją zadania i inne nośniki.

Rozdział VIII **Wysokość środków planowanych na realizację Programu.**

1. Powierzenie wykonania zadań publicznych objętych niniejszym Programem planuje się przeznaczyć środki w wysokości **85 000 zł** zgodnie z projektem budżetu Gminy Somonino na rok 2022.
2. Ostateczna wysokość środków przeznaczonych na realizację programu, zostanie określona w uchwale budżetowej Gminy Somonino na 2022 rok.

Rozdział IX **Sposób oceny realizacji Programu.**

1. W zakresie oceny współpracy gminy z Organizacjami stosowane będą następujące wskaźniki:
 - a) Liczba Konkursów.
 - b) Liczba obszarów na które ogłoszono konkursy ofert.
 - c) Liczba ofert złożonych w Konkursach.
 - d) Liczba zawartych umów na realizację zadań publicznych.
 - e) Wysokość kwot udzielonych dotacji.
 - f) Liczba osób zaangażowanych w realizację tych zadań.
 - g) Liczba adresatów działań.
 - h) Ilość odbytych zajęć, warsztatów i innych form wsparcia.
 - i) Liczba realizowanych wspólnie przedsięwzięć, w tym współfinansowanych z UE.
2. Na podstawie powyższych wskaźników zostanie przygotowane coroczne sprawozdanie dotyczące współpracy, które podlega publikacji w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Gminy Somonino w zakładce „Organizacje pozarządowe” oraz na stronie **www.somonino.pl**
3. Wójt Gminy Somonino nie później niż do dnia 31 maja każdego roku przedkłada Radzie Gminy Somonino sprawozdanie z realizacji programu współpracy za rok poprzedni.

Rozdział X **Informacja o sposobie tworzenia programu oraz przebiegu konsultacji.**

1. Program był konsultowany z Organizacjami, w oparciu o regulamin konsultacji z organizacjami pozarządowymi i podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy, który stanowi załącznik do uchwały nr II/8/10 Rady Gminy Somonino z dnia 6 grudnia 2010 r.
2. Konsultacje ogłoszono Zarządzeniem Nr 128/2021 Wójta Gminy Somonino z dnia 04.10.2021
3. Raport z przeprowadzonych konsultacji został zamieszczony na stronie gminy.

UZASADNIENIE

do projektu uchwały rady Gminy Somonino w sprawie przyjęcia Rocznej Programu Współpracy Gminy Somonino z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami wymienionymi art. 3 ust. 3. Ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na rok 2022.

Zgodnie z art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym oraz art. 5a ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie Rada Gminy Somonino jako organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego uchwała, po konsultacjach z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie i art. 5 ust. 5 – roczny program współpracy.

Roczny program współpracy jest uchwalany do dnia 30 listopada roku poprzedzającego okres obowiązywania programu.

W programie zawarty jest zgodnie z art. 5a ust. 4 cytowanej ustawy cel główny i cele szczegółowe programu, zasady współpracy, zakres przedmiotowy, formy współpracy, priorytetowe zadanie publiczne, okres realizacji programu, wysokość środków planowanych na realizację programu, sposób oceny realizacji programu, informacja o sposobie tworzenia programu oraz przebiegu konsultacji oraz tryb powołania i zasady działania komisji konkursowych do opiniowania ofert w otwartych konkursach ofert.

Roczny Program Współpracy został poprzedzony konsultacjami z podmiotami określonymi w wymienionej ustawie w formie ankiety w terminie od 5 października do 19 października 2021 roku.

Organizacje pozarządowe, obok sektora publicznego i prywatnego są trzecim sektorem działającym na rzecz dobra publicznego. Stanowią one bazę dla rozwoju lokalnych społeczności, zrzeszają bowiem najaktywniejszych i najbardziej wrażliwych na sprawy mieszkańców oraz integrują i aktywizują społeczność lokalną. Z tego względu stanowią znakomite uzupełnienie działań podejmowanych przez lokalne samorządy. Współpraca jednostek samorządowych z organizacjami pozarządowymi stwarza szanse na lepsze zorganizowanie wspólnego celu jakim jest poprawa jakości życia mieszkańców Gminy Somonino. Dlatego też istotne i zarazem ważne jest budowanie i utrwalanie postaw trwałej i systematycznej współpracy administracji samorządowej z organizacjami pozarządowymi.